

Sosiaali- ja terveysministeriö
PL 33
00023 VALTIONEUVOSTO
kirjaamo@stm.fi

VN/8871/2019

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi

Lakia pelastustoimen järjestämisestä muutettaessa tulee varmistaa pelastustoimen rahoitus, palvelutason säilyminen ja toiminnan kehittäminen

Finanssiala ry (FA) edustaa tässä lausunnossa suomalaisia vahinkovakuutusyhtiöitä. Vakuutusyhtiöt korvaavat vuosittain noin 7 000 palovahinkoa, joiden korvaussumma nousee noin 200 miljoonan euroon. Vakuutusyhtiöt auttavat asiakkaitaan välttymään vahingoilta muun muassa turvallisuus- ja suojeluohjeita tekemällä. Vahinkoja ei täysin kuitenkaan pysty välttämään ja siksi toimiva paloasemaverkosto on tärkeä, varsinkin kun Suomi on laaja maa. Palokuntien lyhyellä vasteajalla ja oikein valituilla sammutustekniikoilla on suuri merkitys tulipalojen aiheuttamien vahinkojen minimoimisessa.

Pelastuslaitoksilla on lisäksi merkittäviä paloturvallisuuteen liittyviä viranomaistehtäviä, kuten palotarkastukset ja turvallisuusviestintä.

Tällä hetkellä kunnat vastaavat pelastustoimesta kunnista muodostettujen 22 pelastustoimen alueen avulla. Alueille on muodostunut hyvä paikallistuntemus, jota on syytä hyödyntää nyt tehtävän uudistuksen yhteydessä. Maakuntamalliin siirryttäessä ja keskittämällä toimintoja tulee huomioida alueellinen kokemus ja osaaminen.

Hallituksen esityksen, laiksi pelastustoimen järjestämisestä, tavoite on hyvä ja kannatettava, ensisijaisena tarkoituksena on edistää ja ylläpitää turvallisuutta sekä varmistaa yhdenvertaiset, yhdenmukaiset ja kustannusvaikuttavat pelastustoimen palvelut koko maassa.

FA esittää kuitenkin huomioitavan seuraavat olennaiset asiat tavoitteen saavuttamiseksi.

Pelastustoiminnan kehittämiseen tulee varata rahaa

Sote-maakuntien toiminta aiotaan rahoittaa pääosin valtion rahoituksella ja osaksi palvelujen käyttäjiltä perittävillä asiakasmaksuilla. Rahoituksesta säädettäisiin sote-rahoituslailla ja se määräytyisi laskennallisesti osin sote-maakunnan palvelujen

tarpeen sekä olosuhdetekijöiden perusteella. Pelastustoimen rahoitukseen vaikuttaisi lisäksi riskikerroin.

Pelastustoimen rahoituksen tason tarkistaminen poikkeaa esityksen mukaan sote-palvelujen rahoituksen tarkistamisesta, koska pelastustoimessa ei arvioida olevan vastaavaa kustannusten kasvupainetta kuin sosiaali- ja terveydenhuollonpalveluilla. Pelastustoimen rahoituksessa huomioitaisiin vain kustannustason muutos sekä mahdolliset tehtävien muutokset. Pelastustoimen jatkokehittäminen edellyttää myös muiden tekijöiden huomioimista.

Rakennettaessa valtakunnallista sote-maakuntamallia, joka perustuu pelastustoimen palveluiden yhdenvertaiseen saatavuuteen, laatuun ja kustannusvaikuttavuuteen, tulee pakostakin kustannuksia muun muassa toiminnanohjaus- tai tietojärjestelmiin liittyen. Nämä on huomioitava pelastustoimen budjetissa. Järjestelmien on oltava kustannustehokkaita, alennettava kustannuksia ja parannettava pelastusalan tuottavuutta.

On myös huomioitava, että pelastusalan järjestelmä- ja kalustohankkeita on avustettu pelastustoimen budjetin ulkopuolelta esimerkiksi Palosuojelurahastosta, joten pelastustoimen budjetti on tältä osin vajaa.

Pelastustoimi kilpailee jatkossa rahoituksesta sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa. Koska jälkimmäisen kustannustaso uhkaa kasvaa, esitys ei turvaa riittävää rahoitusta laadukkaiden pelastustoimen palvelujen järjestämiseen.

Sopimuspalokunnat huolehtivat pelastamisesta harvemmin asutuilla alueilla

Sopimuspalokuntien merkittävä rooli harvemmin asuttujen alueiden turvallisuuteen tulee muistaa pelastustointia järjestettäessä. Erityisesti pienemmillä paikkakunnilla nämä hoitavat suuren osan pelastustehtävistä. Suomessa on noin 700 sopimuspalokuntaa ja niissä on noin 15 000 jäsentä. Sopimuspalokuntia ovat muun muassa vapaaehtoiset palokunnat, laitospalokunnat ja teollisuuspalokunnat.

Lain 8§:n tulee lisätä kohta, jossa esitetään tavoitteet sopimuspalokuntien toiminnan järjestämiseksi.

Muuta

Uudistusta varten on tärkeä perustaa seurantaryhmä, joka seuraa lain pelastustoimen järjestämisestä tavoitteiden toteutumista. Kyseessä on kuitenkin suuri uudistus, jolla on laajakantoinen merkitys paloturvallisuudelle.

Pelastustoimen neuvottelukunnan kokoonpanosta puuttuu kuntien edustus. Pelastustoimi toimii kunnan alueella ja yhteistyön kannalta on hyvä kuulla kunnan näkemyksiä pelastustoimen palvelutasosta.

Pelastusalan vapaaehtoisjärjestöjen työ onnettomuuksien ehkäisyn ja varautumisen turvallisuusviestinnässä on laajaa ja perinteikästä. Näiden toimintakyky on turvattava jatkossa, kun kuntien käytettävissä olevan raha vähentyy sote-uudistuksen myötä.

Pelastuslakiin ehdotettavat muutokset eivät sisälly nyt lausuttavana olevaan esitykseen, mikä vaikeuttaa kokonaisuuden arviointia.

Finanssiala ry

Taina Ahvenjärvi